

TUKHOLMAN KONFERENSSISTA

Tukholman konferenssi kiinnostaa nyt jälleen monia. Sanomalehdissä on pohdittu innokkaasti kysymystä sen merkityksestä. Tämä kysymys liittyy kiinteästi koko nykyaikaisen sosialismin perusteiden arviointiin, erityisesti sen suhtautumisessa imperialistiseen sotaan. Siksi Tukholman konferenssia sietääkin tarkastella seikkaperäisemmin.

Vallankumoukselliset sosialidemokraatit, t.s. bolshevikit, asettuivat alun alkaen vastustamaan sanottuun konferenssiin osallistumista. Tällöin he pitivät lähtökohtana periaatteellisia perusteita. Jokainen tietää, että kaikkialla maailmassa, kaikissa maissa, niin sotaikäyvyssä kuin puolueettomissakin, sosialistit ovat sotaan suhtautumista koskevassa kysymyksessä jakautuneet kahteen suureen peruserhmään. Toiset ovat asettuneet omien hallitustensa, oman porvaristonsa puolelle. Me nimitämme heitä sosialishovinisteiksi, s.o. sosialisteiksi sanoissa, shovinisteiksi teoissa. Shovinistiksi sanotaan sitä, kuka verhoaa „omien” hallitsevien luokkien ryövärinetujen suojelemista käsitteellä „isänmaan puolustaminen”. Nykyisessä sodassa molempien sotaikäyvien liittoutumien porvaristo tavoittelee ryövärin päämääriä: saksalainen porvaristo sotii ryöstääkseen Belgiaa, Serbiaa j.n.e., englantilainen ja ranskalainen — ryöstääkseen Saksan siirtomaita y.m., venäläinen — ryöstääkseen Itävaltaa (Lvov), Turkkia (Armenia, Konstantinopoli).

Sen vuoksi ne sosialistit, jotka ovat asettuneet nykyisessä sodassa oman porvaristonsa näkökannalle, ovat lakanneet olemasta sosialisteja, he ovat pettäneet työväenluokan, siirtyneet todellisuudessa porvariston leiriin.

Heistä on tullut proletariaatin luokkaviihollisia. Ja eurooppalaisen sekä amerikkalaisen sosialismin historia, varsinkin II Internationalen kaudella, s.o. vuosien 1889—1914 välisenä aikana, osoittaa meille, että tällainen sosialistien erään osan, varsinkin johtajien ja parlamentaarikkojen enemmistön siirtyminen porvariston puolelle ei ole sattuma. Kaikissa maissa sosialishovinistien kantajoukko on lähtöisin nimenomaan opportunistisesta sosialismin siivestä. Sosialishovinismi, jos tarkastellaan sitä tieteellisesti, t.s. ei temmata irralleen erillisiä henkilöitä, vaan otetaan koko kansainvälinen virtaus sen kehityskulussa, sen yhteiskunnallisten yhteyksien kokonaisuutena, on loogilliseen loppuunsa ehtinyttä opportunistia.

Kaikkialla on havaittavissa enemmän tai vähemmän selvässä ja kärkevässä muodossa, että proletaarijoukot tajuaavat sosialishovinistien olevan sosialismin kavaltajia, että ne vihaavat ja halveksivat huomatuimpia sosialishovinisteja, jollaisia ovat Plehanov Venäjällä, Scheidemann Saksassa, Guesde ja Renaudel sekä kumpp. Ranskassa, Hyndman y.m. Englannissa j.n.e. j.n.e.

Kaikissa maissa on sodan aikana tullut näkyviin vallankumouksellisen internationalismin virtaus, huolimatta porvariston vimmatuista vainotoimenpiteistä ja suuntukkimisyrityksistä. Tämä virtaus on pysynyt uskollisena sosialismille. Se ei ole antanut periksi shovinismille, ei ole sallinut verhota sitä valheellisilla fraaseilla isänmaan puolustamisesta, vaan on paljastanut näiden fraasien koko valheellisuuden, nykyisen sodan koko rikollisuuden, sodan, jota molempien liittoutumien porvaristo käy ryöstötarkoituksessa. Tähän virtaukseen kuuluvat esim. Englannissa Maclean, joka on tuomittu puoleksitoista vuodeksi pakkotyöhön taistelusta Englannin ryöväriporvaristoa vastaan, Saksassa Karl Liebknecht, jonka saksalaiset imperialistirosvot ovat tuominneet pakkotyöhön sellaisesta „rikoksesta” kuin kehottamisesta vallankumoukseen Saksassa ja Saksan käymän sodan rosvomaisen luonteen paljastamisesta. Tähän samaan virtaukseen kuuluvat Venäjällä bolshevikit, joita venäläisen tasavaltalais-demokraattisen imperialismien asiamiehet vainoavat samanlaisen „rikoksen” takia kuin mistä vainotaan Macleania ja Karl Liebknehtia.

Tämä suuntaus on ainoa sosialismille uskollinen suuntaus. Tämä suuntaus on ainoa, joka ei ole rikkonut sitä juhlallista

vakaumustensa julistusta, sitä juhlallista lupausta, jonka koko maailman, poikkeuksetta kaikkien maiden sosialistit allekirjoittivat yksimielisesti Baselin manifestissa marraskuussa 1912. Tässä manifestissa juuri puhutaan ei sodasta yleensä,—sotia on monenlaisia,—vaan nimenomaan siitä sodasta, jota vuonna 1912 valmisteltiin kaikkien nähden ja joka puhkesi vuonna 1914, sodasta Saksan ja Englannin sekä niiden liittolaisten välillä maailmanherruudesta. Eikä Baselin manifesti tuollaisen sodan uhatessa hiiskahda sen enempää sosialistien velvollisuudesta kuin oikeudestakaan „puolustaa isänmaata” (s.o. puolustella osallistumistaan sotaan), vaan lausuu erinomaisen selvästi, että sellaisen sodan täytyy johtaa „proletaariseen vallankumoukseen”. Kaikkien maiden sosialishovinistien luopuminen sosialismista näkyy erikoisen havainnollisesti siitä, että he kaikki kiertävät nyt pelkurimaisesti, niin kuin varas kiertää paikan, missä hän on varastanut, sitä kohtaa Baselin manifestista, jossa puhutaan juuri nykyisen sodan yhteydestä proletaariseen vallankumoukseen.

On ymmärrettävää, millainen ylipääsemätön kuilu erottaa toisistaan sosialisteja, jotka ovat pysyneet uskollisina Baselin manifestille ja „vastaavat” sotaan julistamalla ja valmistelemalla proletaarista vallankumousta, ja sosialishovinisteja, jotka vastaavat sotaan tukemalla „omaa” kansallista porvaristoaan. On ymmärrettävää, kuinka avuttomia, naiiveja ja tekopyhiä ovat yritykset „sovittaa” tai „yhdistää” molemmat virtaukset.

Nimenomaan sellaisia yrityksiä kaikessa surkeudessaan on tehnyt maailmansosialismissa ilmenevä kolmas virtaus, niin sanottu „keskustalainen” eli „kautskylainen” („keskustan” huomatuimman edustajan — Karl Kautskyn nimen mukaan) virtaus. Kaikkien kolmen sotavuoden aikana tämä virtaus on tuonut kaikissa maissa ilmi täydellisen aatteettomuutensa ja avuttomuutensa. Esim. Saksassa tapahtumien kulku pakotti kautskylaiset erkanemaan saksalaisista Plehanoveista ja perustamaan erillisen, niin sanotun „riippumattoman sosialidemokraattisen puolueen”⁷⁴, ja kuitenkin tämä puolue pelkää tehdä välttämättömiä johtopäätöksiä, se saarnaa „yhtenäisyyttä” sosialishovinistien kanssa kansainvälisessä mitassa, jatkaa työväenjoukkojen pettämistä ylläpitämällä toivoa sellaisen yhtenäisyyden

palauttamisesta Saksassa, jarruttaa ainoaa oikeaa proletaarista taktiikkaa, jonka sisältönä on vallankumouksellinen taistelu „omaa” hallitusta vastaan, taistelu sodankin aikana, taistelu, joka voi ja jonka täytyy muuttaa muotoaan, mutta jota ei voida lykätä, siirtää tuonemmaksi.

Tällainen on asiointi kansainvälisessä sosialismissa. Ilman tämän asiointilan selvää arviointia, ilman että luodaan periaatteellinen silmäys kansainvälisen sosialismin kaikkiin virtauksiin, ei voida lainkaan käydä käsiksi käytännöllisluontoiseen kysymykseen, esim. kysymykseen Tukholman konferenssista. Ja kuitenkin *ainoastaan* bolshevikkien puolue on suorittanut kansainvälisen sosialismin *kaikkien* virtausten periaatteellisen arvioinnin yksityiskohtaisessa päätöslauselmassaan, joka hyväksyttiin konferenssissa huhtikuun 24—29 p:nä 1917 ja jonka puolueemme VI edustajakokous vahvisti elokuussa. Tämän periaatteellisen arvion unohtaminen ja Tukholman konferenssin pohdiskelu sitä huomioonottamatta merkitsee asettumista täydellisen periaatteettomuuden maaperälle.

Esimerkkinä tällaisesta kaikkien pikkuporvarillisten demokraattien, eserrien ja menshevikkien, keskuudessa vallitsevasta periaatteettomuudesta voidaan mainita elokuun 10 päivänä julkaistu artikkeli „Novaja Zhizn” lehdessä. Mainittu artikkeli ansaitseekin huomiota juuri sen vuoksi, että pikkuporvarillisten demokraattien äärimmäiseen vasemmistosiipeen lukeutuvassa lehdessä se kerää yhteen yleisimmin levinneet Tukholman konferenssia koskevat erehdykset, ennakkoluulot ja aatteettomuuden.

„Tukholman konferenssiin voidaan suhtautua syystä tai toisesta kielteisesti”, „Novaja Zhizn” lausuu pääkirjoituksessaan, „voidaan periaatteellisesti tuomita „puolustuskantalaisten enemmistöjen” yritykset päästä sopimukseen. Mutta miksi pitäisi kieltää se, mikä on aivan silmäänpistävän selvää? Sen jälkeen kun Englannin työläiset tekivät tunnetun päätöksensä, joka aiheutti maassa poliittisen kriisin ja uursi ensimmäisen syvän halkeaman Ison-Britannian „kansalliseen yhtenäisyyteen”, konferenssi on saanut merkityksen, jota sillä ei tähän asti ole vielä ollut”.

Tällainen järkeily on periaatteettomuuden mallinäyte. Tosiaankin, millä tavoin siitä eittämättömästä tosiasiasta, että Tukholman konferenssi on aiheuttanut Englannin „kansallisessa yhtenäisyydessä” syvän halkeaman, voidaan tehdä johtopäätös, että muka meidän velvollisuutenamme

on kuroa umpeen tuota halkeamaa eikä syventää sitä. Periaatteellinen kysymyksen asetteleminen on tällainen ja vain tällainen: on sanouduttava irti puolustuskantalaisista (sosialishovinisteista) tai tehtävä sopimus heidän kanssaan. Tukholman konferenssi oli eräs monista sopimukseenpääsy-yrityksistä. Se ei onnistunut. Sen epäonnistuminen johtui siitä, että englantilais-ranskalaiset imperialistit eivät ole suostuvaisia neuvottelemaan rauhasta *tällä hetkellä*, mutta saksalaiset imperialistit ovat suostuvaisia. Englannin työläiset tajusivat entistä selvemmin, että Englannin imperialistinen porvaristo pettää heitä.

Herää kysymys: miten tätä on käytettävä hyväksi? Me vallankumoukselliset internationalistit sanomme: tätä on käytettävä hyväksi niin, että saadaan syvennetyksi repeämää proletarij joukkojen ja niiden omien sosialishoviniestien välillä, että tämä repeämä saadaan syvennetyksi loppuun saakka, että saadaan poistetuksi kaikkinaiset esteet, jotka haittaavat omia hallituksia ja omaa porvaristoa vastaan suunnatun joukkojen vallankumouksellisen taistelun kehitystä. Siten toimien juuri me ja vain me syvennämme halkeamaa ja suurennamme sitä eroamiseen asti.

Entä ne, jotka menevät Tukholmaan tai oikeammin sanotuna saarnaavat joukoille sinne menemisen välttämättömyyttä nyt, kun elämä „on vetänyt ristin” tuon hankkeen ylitse,— mitä he itse asiassa saavuttavat? Vain sen, että kurovat kiinni halkeamaa, sillä Tukholman konferenssin koollekutsujina ja tukijoina toimivat tietävästi *omia* hallituksiaan tukevat henkilöt, ministerisocialistit Tshernovit ja Tseretelit, Stauningit, Brantingit ja Troelstrat, Scheidemannista puhumattakaan.

Kas tämä se on „aivan silmään pistävän selvää jokaiselle”, tämän juuri ovat „Novaja Zhiznin” opportunistit unhoittaneet tai häämänneet jaaritellessaan täysin periaatteettomasti, tekemättä yleistä arviota sosialishovinismista virtauksena. Tukholman konferenssi on imperialistisiin hallituksiin kuuluvien ministerien keskustelutilaisuus. Eikä tätä tosiasiaa voida sivuuttaa, niin kovin kuin „Novaja Zhizn” yrittääkin sen tehdä. Kun työläisiä kehoitetaan osallistumaan Tukholman konferenssiin, odottamaan Tukholman konferenssia, yleensä panemaan jonkinlaisia toiveita Tukholman konferenssiin, niin se on samaa kuin että joukoille sanottaisiin: te voitte odottaa ja teidän pitää odottaa

hyvää pikkuporvarillisten puolueiden ja imperialistisiin hallituksiin kuuluvien, imperialistisia hallituksia tukevien ministerien sopimuksesta.

Juuri tällaista mitä periaatteettominta, mitä vahingollisinta propagandaa „Novaja Zhizn” harjoittaakin itse sitä huomaamatta.

Englantilais-ranskalaisten sosialishovinistien ja heidän hallitustensa välisen selkkauksen vuoksi lehti unhoittaa, että Tshernovit, Skobelevit, Tseretelit, Avksentjevit, Brantingit, Stauningit ja Scheidemannit ovat edelleenkin samanlaisia, omia hallituksiaan tukevia sosialishovinisteja. Eikö tämä ole periaatteettomuutta?

Sen sijaan että sanoisi työläisille: katsokaa, englantilais-ranskalaiset imperialistit eivät sallineet edes omien sosialishovinistiensaakaan mennä neuvottelemaan saksalaisten sosialishovinistien kanssa,— siis sota on ryöstösotaa *myös* Englannin ja Ranskan puolelta,— siis ei ole muuta pelastusta kuin katkaista lopullisesti suhteet *kaikkiin* hallituksiin, *kaikkiin* sosialishovinisteihin,— sen sijaan että sanoisi näin, „Novaja Zhizn” lohduttelee työläisiä illuusioilla:

„Tukholmassa”, se kirjoittaa, „aiotaan päästä sopimukseen rauhasta ja laatia yhteisvoimin yhteinen *taistelusuunnitelma*: kieltäytyminen määrärahojen äänestämisestä, sanoutuminen irti „kansallisesta yhtenäisyydestä”, ministerien kutsuminen pois hallituksista j.n.p.”.

Tämän läpeensä valheellisen korulauseen koko todistusvoima rajoittuu siihen, että sana „taistelu” on siinä ladottu lihavilla kirjasimilla. Todistus sekin, muuta ei voi sanoa!

Kolmen sotavuoden jälkeen yhä vielä ruokitaan työläisiä typötyhjillä lupauksilla: „Tukholmassa aiotaan” sanoutua irti kansallisesta yhtenäisyydestä...

Kuka sellaista aikoo tehdä? Scheidemannit, Tshernovit, Skobelevit, Avksentjevit, Tseretelit, Stauningit, Brantingit, s.o. nimenomaan ne henkilöt (ja puolueet), jotka ovat useita vuosia ja kuukausimäärin harjoittaneet kansallisen yhtenäisyyden politiikkaa. Olipa „Novaja Zhiznin” usko sellaiseen ihmeeseen kuinka vilpiton tahansa, noudattipa se kuinka tunnollisesti tahansa vakaumusta, että sellainen muka on mahdollista, meidän täytyy kaikesta huolimatta sanoa, että „Novaja Zhizn” levittää työläisten keskuuteen mitä suurinta petosta.

„Novaja Zhizn” pettää työläisiä herättämällä heissä luottamusta sosialishovinisteihin: lehti kuvailee asiaa siten, että nähkääs vaikka sosialishovinistit ovatkin tähän saakka olleet mukana ministeristöissä ja harjoittaneet kansallisen yhtenäisyyden politiikkaa, niin Tukholmassa he aivan lähitulevaisuudessa pääsevät yksimielisyyteen, sopivat kaikesta ja lakkaavat menettelemästä sillä tavoin. He aloittavat taistelun rauhan puolesta, he kieltäytyvät äänestämästä määrärahoja ja niin edelleen ja niin edelleen...

Kaikki tämä on kauttaaltaan mitä suurinta petosta. Kaikki tämä on taantumuksellista työläisten lohduttelua ja tyynnyttelyä, luottamuksen herättämistä työläisissä sosialishovinisteja kohtaan. Mutta ne sosialistit, jotka „taistelevat rauhan puolesta” todenteolla eikä vain sanoissa, ei itsepetoksen vuoksi eikä pettääkseen työläisiä, ovat aloittaneet sellaisen taistelun jo ajat sitten, odottamatta mitään kansainvälisiä konferensseja, ovat aloittaneet sellaisen taistelun nimenomaan repimällä rikki kansallisen yhtenäisyyden, nimenomaan sillä tavoin kuin Maclean Englannissa, Karl Liebknecht Saksassa ja bolshevikit Venäjällä.

„Me ymmärrämme täydelleen bolshevikien oikeutetun ja terveen skeptisismien Renaudeliin sekä Scheidemannien suhteen”, „Novaja Zhizn” kirjoittaa, „mutta „Rabotshi i Soldat” lehden kirjoittelijat eivät ahdasmielisyysessään halua nähdä metsää puilta: he eivät ota huomioon mielialan muutosta joukoissa, joihin Renaudel ja Scheidemann nojautuivat.” Hyvät herrat, asia ei ole skeptisismissä,—teillä itsellänne vallitsevana mielialana on intelligenssille ominainen skeptisismi, joka verhoaa ja ilmaisee periaatteettomuutta. Me emme ole skeptikkoja Renaudeliin ja Scheidemannien suhteen, olemme heidän vihollisiaan. Se on vallan toista. Me olemme sanoutuneet irti heistä ja kehoitamme joukkojakin sanoutumaan irti. Nimenomaan me ja vain me „otamme huomioon” sekä mielialan muutoksen joukoissa että vielä jotain muutakin, paljon tärkeämpää ja syvällisempää kuin mieliala ja sen muutos: joukkojen perusedut, näiden etujen sovittamattomuuden sosialishovinismin politiikkaan, jota Renaudelit ja Scheidemannit edustavat. Tukholmassa „Novaja Zhiznin” herrankepulis joutuvat yhdessä Venäjän imperialistisen hallituksen ministereiden kanssa kohtaamaan juuri Scheidemanneja sekä Renaudeleja (koska Stauning ja Troelstra,

Avksentjevista ja Skobelevista puhumattakaan, eivät missään eroa oleellisesti Renaudeleista). Me taas käännämme selkämme tuolle sosialishovinistien väliselle ja sosialishovinistisessa ympäristössä tapahtuvalle tukholmalaiselle komedialle juuri siinä mielessä ja sitä varten, että voisimme avata *joukkojen* silmät, että voisimme ilmentää niiden etuja, kutsua niitä vallankumoukseen, käyttää niiden mielialan muutosta apuna periaatteellisessa taistelussa täydellisen sosialishovinismista eroamisen puolesta, eikä periaatteetonta kyseiseen mielialaan sopeutumista varten.

....„Bolshevikit”, „Novaja Zhizn” kirjoittaa, „piikittelevät mielellään Tukholmaan meneviä internationalisteja sen takia, että nämä pyrkivät sovitteluun Scheidemannien ja Hendersonien kanssa, „huomaamatta” sitä, että konferenssiin suhtautumisessa he itse ovat — tietysti aivan erilaisista syistä — samaa mieltä Plehanovien, Guesde'ien ja Hyndmannien kanssa”.

Ei ole totta, että konferenssiin suhtautumisessa me olemme yhtä mieltä Plehanovien kanssa! Se on silkkää järjettömyyttä. Me ja Plehanovit osumme yhteen siinä, että emme halua mennä puolinaiseen konferenssiin sosialishovinistien osan kanssa. Mutta meidän *suhtautumisemme* konferenssiin on kokonaan toisenlaista, sekä periaatteellisesti että käytännöllisesti toisenlaista kuin Plehanovien suhtautuminen. Sen sijaan te, jotka nimitätte itseänne internationalisteiksi, te menette konferenssiin todella yhdessä Scheidemannien, Stauningien, Brantingien kanssa, te todella harjoitatte sovittelupolitiikkaa heidän kanssaan. Tämähän on tosi. Te nimitätte „suureksi maailman proletariaatin yhdistämisen asiaksi” vähäpätöistä, mitätöntä, huomattavassa määrin juonitteluluontoista, toisen valtioliittoutuman imperialisteista riippuvaista *sosialishovinistien yhdistämisen* asiaa. Tämä on tosiaasia.

Te, muka-internationalistit, ette voi saarnata joukoille Tukholman konferenssiin osallistumista (on hyvin luultavaa, ettei asia edistykään saarnaa pitemmälle, sillä konferenssista ei tule mitään, mutta saarnan aatteellinen merkitys jää silti jäljelle), — te ette voi saarnata joukoille Tukholman konferenssiin osallistumista latelematta kokonaista rykelmää valheita, kylvämättä illuusioita, kaunistelematta sosialishovinisteja, herättämättä joukoissa toiveita, että muka Stauningit ja Brantingit, Skobelevit ja Avksentjev

saattavat aivan vakavissaan repiä rikki „kansallisen yhteisyyden”.

Sitä vastoin me, bolshevikit, sanomme omassa Tukholman konferenssia vastaan suunnatussa propagandassamme joukoille koko totuuden, jatkamme sosialishovinistien paljastamista ja sen politiikan paljastamista, joka tähtää sovitteluun heidän kanssaan, ohjaamme joukkoja täydelliseen pesäeroon heistä. Jos kerran asiat ovat niin, että Saksan imperialistit katsovat nykyisen ajankohdan itselleen sopivaksi Tukholman konferenssiin osallistumista varten ja lähettävät sinne asiamiehiään — Scheidemanneja, mutta Englannin imperialistit katsovat ajankohdan itselleen sopimattomaksi eivätkä halua tällä hetkellä puhuakaan rauhasta, niin me toimimme Englannin imperialismiin paljastamiseksi ja käytämme hyväksi selkkausta sen ja Englannin proletaarijoukkojen välillä syventääksemme niiden tietoisuutta, tehostaaksemme internationalismin propagandaa, selittääksemme niille, kuinka välttämätöntä on sanoutua täydellisesti irti sosialishoviniteistä.

„Novaja Zhiznin” muka-internationalistit käyttäytyvät kuin intelligenttimäiset impressionistit, s.o. henkilöt, jotka antautuvat hervottomasti hetken mielialan valtaan ja unohtavat internationalismin peruseriaatteet. „Novaja Zhiznin” miekkoset järkeilevät näin: jos kerran Englannin imperialistit *vastustavat* Tukholman konferenssia, niin meidän tulee *kannattaa* sitä. Siis konferenssi on saanut merkityksen, jota sillä ei tähän asti ollut.

Tuollainen järkeily merkitsee, että langetaan itse asiassa periaatteettomuuteen, sillä Saksan imperialistithan *kannattavat* nyt Tukholman konferenssia omien itsekkäiden ja rosvomaisten imperialistien pyyteittensä vuoksi. Mitä arvoa on sellaisten „internationalistien” „internationalismissa”, jotka eivät uskalla tunnustaa suoraan tätä kiistatonta ja silmännähtävää tosiasiaa ja joiden on pakko piiloutua siltä. Mitä takeita teillä on siitä, hyvät herrat, ettei teistä, osallistuessanne Tukholman konferenssiin yhdessä Scheidemannien, Stauningien ja kumpp. kanssa, tule tosiasiallisesti leikkikaluja, saksalaisen imperialismiin salaisen diplomaattien välikappaleita? Teillä ei voi olla sellaisia takeita. Niitä ei ole. Tukholman konferenssi, jos se kaikesta huolimatta pidetään, mikä on varsin vähän luultavaa, muodostuu saksalaisten imperialistien yritykseksi tunnustella

maaperää, onko olemassa mahdollisuuksia sellaiseen tai sellaiseen anastettujen alueiden vaihtoon. Tällainen tulee olemaan Scheidemannien ynnä Skobelevien ja kumpp. koreasanaisten puheiden reaalinen, todellinen merkitys. Ja ellei mainittu konferenssi kokoonnu, niin reaalinen merkitys tulee olemaan teidän saarnoillanne, jotka herättävät joukoissa pettäviä toiveita sosialishovinistien suhteen, toiveita heidän läheisestä, mahdollisesta, todennäköisestä „parannuksestaan”.

Kummassakin tapauksessa te, halutessanne olla internationalisteja, joudutte itse asiassa joko toisen tahi kumman-kin valtioliittoutuman sosialishovinistien apureiksi.

Me taas otamme huomioon kaikki politiikan käänteet ja yksityiskohdat pysyen johdonmukaisina internationalisteina, julistaen työläisten veljesliittoa, pesäeroa sosialishoviniteista, työskentelyä proletaarisen vallankumouksen hyväksi.

„Rabotshi” № 2,
syyskuun 8 (elokuun 26) pnrä 1917
Allekirjoitus: N. K—o v

Julkaistaan „Rabotshi” lehden
tekstin mukaan